

A huszonévesek és Trianon

PUBLICISZTIKA - LV. évfolyam 22. szám, 2011. június 3.

Trianon a XX. századi magyar történelem egyik legsúlyosabb, mindmáig feldolgozatlan traumája. A Trianonnal összefüggő kérdések megítélését a békeszerződés megkötésének pillanatától fogva aktuálpolitikai megfontolások determinálták. Az egymást követő történelmi korszakokban a kérdés folyamatos napirenden tartása mögött ugyanúgy napi politikai érdekek húzódtak meg, mint más korszakokban agyonhallgatásának háttérében. A harmincas évek irredenta, bosszúvágytól átítatott politikáját a Kádár-rendszer idején negyven év hallgatás követte. A Horthy-rendszer agresszív, mindent átható, radikális irredentizmusa éppen úgy akadályozta a Trianonról szóló racionális párbeszédnek és az eseményekkel való szembenézésnek, mint a Kádár-rendszer büntudatot sugalló hallgatása. Trianon kérdésének az államszocializmus idején való tabusítását mi sem jellemzi jobban, mint hogy a korabeli, a történelmi tudat sajátosságait feltárni kívánó kutatásokban alig esik szó a kérdéskörrel, miközben egy 1976-ban végzett kutatás tanúsága szerint a lakosság hetven százaléka állította saját magáról, hogy „mély keserőséggel tölti el a trianoni békekötés”. Hogy Trianon kérdése milyen elevenen jelen volt a mélyrétegekben a kádárizmus évei alatt is, azt illusztrálja az a tény is, hogy az emberek többsége 1975-ben - a diktatúra idején - is vállalta azt a véleményét, hogy helyeseli az erdélyi és felvidéki területek 1938-as visszacsatolását, miközben a történelemoktatás és a hivatalos propaganda megérdemelt büntetésként interpretálta a békeszerződés igazságtalanságait.